

TISKOVINA

# 3 mladje

Poština plačana pri pošti  
1128 Ljubljana

**Nacionalna agencija  
programa MLADINA**

**MOVIT**

Trg Mladinskih delovnih brigad 12  
1000 Ljubljana

tel.: 01/426 5269

fax.: 01/426 8558

e-mail:

program.mladina@mladina.movit.si



## **VSEBINA:**

2. Nazaj k »osnovam«
4. Mladi in interkulturno učenje
6. Pomembna vloga računovodij pri izvajanju projektov mladinskih izmenjav
7. Nizozemska kot kulturna izkušnja
8. Nikogaršnja zemlja / No Man's Land
10. Mladinska izmenjava – vseživljenska pomoč!
12. Mladi iz ulice kot ustvarjalni posamezniki in spodbudniki v lokalnem okolju
15. Pomembno iz Nacionalne agencije

## **U V O D N I K**

**Barbara Zupan.** *Tretja številka Mladja se osredotoča na mladinske izmenjave, prvo akcijo programa MLADINA. Mladinske izmenjave so namenjene mladim med 15. in 25. letom starosti, z njimi pa želimo spodbujati aktivno udeležbo mladih na različnih področjih njihovega življenja in povečati zavest o pomembnosti razumevanja večkulturnih okolij, v katerih živimo. Čeprav bi mogoče kdo lahko pomislil, da mladinska izmenjava ni nič drugega kot turistični obisk, pa se za temi projekti skriva veliko dela in priprav. Učinki izmenjav so velikokrat dolgoročni, in čustveno močni, predvsem kadar govorimo o osebni ravni posameznika, ki je sodeloval na mednarodni aktivnosti. Do takšnih učinkov pride le, če je udeleženec izmenjave sodeloval od začetka, ko je skupaj s sovrstniki sanjal, pripravljal idejo in iz ideje razvil projekt, vse do konca projekta. Konca, če seveda odmislimo uradni datum zaključka projekta iz pogodbe, pa včasih ni, saj je izkušnja mednarodne mladinske izmenjave lahko izkušnja za celo življenje.*



MOVIT

**KOLOFON:**

Založnik:  
Nacionalna agencija programa  
MLADINA, MOVIT

Odgovornik urednik: Janez Škulj

Glavna urednica: Barbara Zupan

Lektorica: Katja Dragar

Oblikovanje in priprava za tisk:  
EPSIT d.o.o.

Tisk: Ribič Martin s.p.

Naslov uredništva:  
NA progama Mladina, MOVIT  
Trg Mladinskih delovnih brigad 12  
1000 Ljubljana  
E-pošta:  
program.mladina@mladina.movit.si  
Tel.: 01/426 52 69  
Fax.: 01/426 85 58

ISSN: 1580-805X

Publikacija ni namenjena prodaji!

Mnenja in stališča  
izražena v tej publikaciji  
ne izražajo nujno tudi mnenja in  
stališča Evropske komisije oziroma  
Nacionalne agencije programa  
Mladina.

Narejeno s podporo Evropske  
komisije in Urada RS za mladino  
pri Ministrstvu RS za znanost,  
šolstvo in šport.

NOVEMBER 2002



# »NAZAJ K OSNOVAM«

Janez Škulj, direktor NA Mladina

*Za vzorčni primer sodelovanja skupine mladih v mladinski  
izmenjavi lahko vzamemo skupino mladih, ki se skozi celo le-  
to redno sestaja, sledi svojemu lastnemu načrtu aktivnosti na  
področju, ki jih združuje, ter želi s sovrstniki iz druge države  
organizirati projekt mladinske izmenjave.*

Njihova mladinska izmenj-  
va predstavlja dodatno aktiv-  
nost v siceršnjem delu in življe-  
nju mladinske skupine. Z izme-  
njavo pa se bodo lahko soočili  
z izzivi, ki jim jih siceršnje de-  
lovanje v njihovem lokalnem  
okolju ne ponuja. Z izmenjavo  
oziroma dodatno aktivnostjo  
bodo lahko dosegli izobraže-  
valne učinke, ki jih nudi med-  
narodna mladinska izmenjava.  
Ko bodo ob celoletnem delu po-  
doživeli in premleli vtise lansko-  
letne izmenjave, bodo organi-  
zirali novo, tokrat večjo izme-  
njavo, z večjim številom udele-  
žencev s še več izzivi.

Na strani organizatorja izme-  
njava poteka sledeče: organi-  
zator mladinske izmenjave pri-  
pravi projekt, s katerim se na  
različnih naslovih poteguje za  
pridobitev finančne pomoči. Ko  
si zagotovi vsaj večji del sred-  
stev za kritje stroškov, začne ob-  
likovati skupino mladih, ki naj  
bi sodelovala v izmenjavi. Sku-  
pina se lahko oblikuje tudi ta-  
ko, da mlade povabijo k sode-  
lovanju preko medijev, kjer se  
mladinska izmenjava predsta-

vi kot del »ponudbe« za aktiv-  
ne počitniške dneve.

Nikakor ne gre zanikati, da  
ima udeležba v slednjem prime-  
ru izobraževalne učinke, zago-  
tovo pa ni mogoče primerjati  
njihove intenzivnosti, predvsem  
pa prenos v dolgoročneje učin-  
ke v lokalnem okolju in na ude-  
ležence same.

V dosedanem izvajanju pro-  
grama MLADINA smo se sre-  
čavali z obema primeroma. V  
obeh primerih je bil projekt mla-  
dinske izmenjave sprejet v pro-  
gram in je tako postal upravi-  
čen do dotacije iz programa  
MLADINA, saj je izpolnjeval  
administrativne pogoje. Z več-  
anjem povpraševanja po sred-  
stvih iz programa MLADINA za  
mladinske izmenjave pa v  
ospredje vse bolj prihajajo vse-  
binski kriteriji. Med njimi je  
eden najpomembnejših ravno  
aktivna udeležba skupine mla-  
dih v pripravi projekta ter po-  
vezanost projekta s kontekstom,  
v katerem sodelujoče skupine  
mladih sicer delujejo. Prvi ko-  
raki – na ravni administrativnih

Nove metode in  
inovativnejši pristopi  
strmijo k doseganju enakih  
rezultatov kot tradicionalno  
mladinsko delo. To pa je  
socializacija posameznika,  
tako da sodeluje s  
sovrstniki, sprejema in  
utrjuje vrednote  
demokratske družbe,  
razvija občutek za  
solidarnost in vlogo  
državljanca, ki je  
pripravljen aktivno s  
svojim prispevkom in v  
sodelovanju z drugimi  
prispevati k razvijanju  
skupnosti, v kateri živi ter s  
tem razvija lastno  
osebno.

ukrepov – so že storjeni. Sku-  
pina mladih iz Slovenije mora  
obstajati že ob predložitvi proš-  
nje za sprejem projekta v pro-  
gram ter v ta namen predložiti  
seznam vseh pričakovanih ude-  
ležencev in udeleženk izmenja-  
ve iz Slovenije.

Dosedanji razvoj mladinske-  
ga dela – tu ne govorimo o ce-





# MLADI IN MEDKULTURNO UČENJE

Claudia  
Schachinge

## O medkulturnem učenju

*Število gradiv, ki so povezani z medkulturnim učenjem, je neskončno. V nedavni raziskavi o medkulturnem učenju je bilo na spletnih straneh navedenih 8432 strani s to tematiko in to prav gotovo ni vse, še posebej, če v iskalnik vključimo besede, kot so antirasizem, medkulturna komunikacija ali medkulturna dimenzija. Številne institucije za izobraževanje na tem področju že ponujajo različne tečaje, druge se na to pripravljajo. Veliko je tudi revij s to tematiko. V Mladju objavljamo prevod članka iz priročnika, ki se je oblikoval kot rezultat partnerskega sodelovanja na področju usposabljanja mladinskih delavcev med Evropsko komisijo in Svetom*

Mladi ljudje na splošno doživljajo svoje izkušnje bolj intenzivno in so bolj odprti najrazličnejšim spremembam. Pogosto so ekonomsko in socialno nesamostojni in v posameznih okoljih zelo ranljivi. V različnih procesih razvoja so velikokrat prvi, ki izgubijo ali prvi, ki pridobijo. Če vzamemo za primer pogled na naraščajočo stopnjo brezposelnosti v Nemčiji ali gospodarske čudeže/katastrofe v Rusiji, vidimo, da lahko na mla-

•••••  
deli v delu z mlajšimi generacijami priložnost, da uresničijo tudi svoje poklicne ambicije.

Definicije in pojmovanje izobraževalnega učinka mladinskega dela so zelo različne, še posebej se razlikujejo metode in pristopi, kar ni problematično. Celo nasprotno, alternativnost je celo zaželena, le da je skrajni čas, da se postavijo tudi jasni okviri mladinskega dela in mladinske politike.

Tu se poraja kar kopica različnih pojmovanj. Nekateri razumejo mladinsko politiko in mladinsko delo kot nadaljevanje socialne politike. Drugi zopet vidijo dodatek siceršnjemu formalnemu izobraževanju. Tretji vidijo možnost preventivnih ukrepov v prostoru mladine. Četrtri ... Preveč, da bi lahko vse zajeli v en sam okvir. Že vnaprej se je potrebno sprijazniti z odgovorom, da ne mladinska politika, niti ne mladinsko delo ne moreta biti odgovorna za pomanjkanje dimenzije mladih v drugih politikah.

V takšnem okolju se vsakršno vrednotenje obstoja in dela mladinskih centrov pokaže v čisto drugi luči. Glede na dejstvo, da so največkrat prepuščeni samim sebi in da se – pa čeprav naj bi bili po definiciji servisne institucije – borijo za ista sredstva kot druge organizacije in ustanove, ki naj bi bili njihovi partnerji, je vredno izreči priznanje prav vsakemu izmed njih. Že zato, ker obstoj mladinskega centra ni realnost v vsaki slovenski lokalni skupnosti

in ker – s svojim delovanjem – utirajo pot. Gradijo možnost, da jutri – morda tudi z jasnimi vsebinskimi in finančnimi okviri mladinske politike na državni in lokalni ravni – postanejo močni akterji mladinskega dela – tako tradicionalnih oblik kot novih, alternativnih pristopov v svojem okolju.

In program MLADINA v celotni zgodbi? Njegovo predvideno izvajanje v bodočnosti se odločno postavlja na tisto stran, ko bo posamezna mladinska izmenjava res osmišljena v daljšem časovnem obdobju življenja in obstoja skupine mladih. Ko mladinska izmenjava ni več samo kratkotrajno druženje med počitnicami, ampak je – včasih – tudi najpomembnejši dogodek za skupino, ki želi svoje siceršnje življenje in delo postaviti ob bok sorodnim skupinam iz drugih držav. Na nek način lahko govorimo o povratku h klasiki mladinskega dela. Vendar samo v tisti točki, ko je potrebno jasno in glasno reči: sredstva programa MLADINA niso namenjena podpori pristoječim dejavnostim kar tako, ampak razvoju mladinskega dela in njihovem učinku v zelo konkretni skupini mladih. In nove okoliščine ne dajejo nobene prednosti tradicionalnim mladinskim organizacijam. Prednost je in bo posvečena mladim, ki se iz takšnega ali drugačnega razloga ne vključujejo v tradicionalne mladinske organizacije, vendar se vključijo v zelo tradicionalne oblike mladinskega dela. Mladinska izmenjava pa je ena izmed tradicionalnih oblik mladinskega dela. Je to nova priložnost za mladinske centre?

de vpliva naenkrat več različnih stvari.

Mladi ljudje so tisti, ki globalno kulturo pozdravljajo v jeans hlačah in na rave zabavah, so tisti, ki so prvi preplezali berlinski zid. Študirajo v tujini, emigrirajo, prestopajo meje, z veljavnimi dokumenti ali ilegalno v polnem majhnem čolniču. Posledično so mladi ljudje tudi najbolj dovzetni za medkulturno učenje, odprti za stike z drugimi in za odkrivanje in razumevanje drugačnosti.

***Evrope. Priročnik z naslovom Intercultural learning je že četrti priročnik, ki je nastal kot del omenjenega sodelovanja. Prvi trije priročniki so vam v pomoč pri organizacijskem managementu, projektnem vodenju, pri učenju jezika. Vsi štirje priročniki so na voljo v tiskani in elektronski obliki, in sicer v angleškem, nemškem in francoskem jeziku. Pred časom je izšel peti priročnik o prostovoljni službi, ki pa je trenutno napisan le v angleškem jeziku in ga lahko najdete na spletni strani.***

***Za več informacij si natančno oglejte spletno stran [www.training-youth.net](http://www.training-youth.net), lahko pa obiščete tudi prostore Nacionalne agencije, kjer za vas zbiramo gradiva na naših policah.***

Vendar različni načini življenja in različne okoliščine življenja mladih ljudi ne zagotavljajo vedno ustreznega okvira za bogat, vendar težek proces medkulturnega učenja. Ko govorimo o medkulturnem učenju in mladinskem delu, govorimo o mladih ljudeh in njihovih zapletenih in raznolikih okoljih, kar pomeni spopad z izzivi, ki so lahko nezdružljive.

V nadaljevanju predstavljamo nekaj splošnih tendenc, ki so rezultat naših iz-

kušenj na področju mladinskega dela in rezultat socioloških in drugih raziskav, usmerjenih v mlado populacijo. Pomembno je, da si zapomnimo, da gre tu za navodila, ki ne ustrezajo nujno vsakomur. Na eni strani nam pokažejo različne razvojne družbene procese, s katerimi se soočajo mladi, oziroma na drugi strani kažejo na povezavo – in velikokrat tudi protislovja – z osnovnimi elementi medkulturnega učenja.

- **Moderna kultura poudarja pospešeno hitrost, močna čustva in takojšne rezultate ter, prej da kot ne, predstavlja svet kot sklop intenzivnih dogodkov brez celovitosti. Prevelika doza čustev je v nasprotju s potrebo po razumski razlagi. Medkulturno učenje govori o stalnem in počasnem učnem procesu, ki je lahko večkrat prekinjen. Vključuje oboje, čustva in razloge ter njihov pomen za življenje.**
- **V veliki meri izobraževanje, katerega so deležni mladi, podpira vprašanja in zagotavlja že pripravljene in enostavne vzorce razlag. Mediji in reklame delajo s poenostavitvami in poglobljajo stereotipe in predsodke. Medkulturno učenje pomeni raznolikosti in razlike, pluralizem in kompleksnost, in končno refleksijo in spremembe.**
- **Ko mladi nastopajo v vlogi potrošnikov, je zadovoljitev individualnih – pretežno materialnih – želja na prvem mestu. Govori se o zelo značilni obliki svobode – »preživetje najmočnejših«. Profesionalna in ekonomska ne varnost spodbuja tekmovalnost. Interkulturno učenje je o tebi in meni, o odnosu, solidarnosti in o tem, da drug drugega upoštevamo.**
- **Vse manj je napotkov, ki jih lahko mladi upoštevajo v času odrasčanja; življenjske izkušnje in percepcija realnosti sta le drobca. Ljudje hrepenijo po harmoniji in stabilnosti. Medkulturno učenje se ukvarja z oblikovanjem in spremembami osebne identitete, pomeni opaziti spremembe pomenov, pomeni sprejemanje napetosti in protislovij.**
- **Družba mladim ne daje veliko primerov, niti ne dovolj prostora za izražanje, spodbuje raznolikosti,**

*vztrajanje pri pravici, da so mladi lahko drugačni ali se drugače obnašajo, za učenje o enakih možnostih namesto dominantnosti. Pri medkulturnem učenju pa velikokrat govorimo o razlikah, različnih življenjskih kontekstih ali kulturnemu relativizmu.*

- **Mladi se v javnem življenju največkrat čutijo nemočne. Težko je določiti politične odgovornosti in možnosti za osebno sodelovanje v zapleteni mreži današnje realnosti. Medkulturno učenje govori o demokraciji in državljanstvu, o zavzemanju stališča kljub morebitnim pritiskom, o nevarnosti izključevanja in mehanizmov, ki slednje podpirajo.**
- **Politične in javne diskusije težijo k poenostavljanju dejstev, le malokrat iščejo tudi vzroke za nastale situacije. Zgodovinski spomin, ki ga podedujejo mladi, je kratkoročen in enostranski. Oboje slabo vpliva na priprave mladih, da se spopadejo z zapleteno realnostjo. Medkulturno učenje posega na področje spomina, pomnjenja in preseganja spominov v prid prihodnosti. Interkulturno učenje v evropskem kontekstu lahko med drugim pomeni tudi odziv na odnose med vzhodom in zahodom in pripravljenost na resničen dialog o naši skupni in različni zgodovini.**

O tem bi lahko povedali še veliko več. Trenutni trendi se lahko v različnih državah ali različnih družbenih realnostih vidijo ali občutijo drugače, vendar nikjer niso niti celoviti ali ekskluzivni. Družbe naj bi se odzvale tem trendom, videle kako je s tem povezano medkulturno učenje, še posebej v očeh mladih ljudi.

Proces medkulturnega učenja z mladimi ljudmi bi moral izhajati iz realnosti. Predvidena situacija, kjer se lahko zgodi interkulturno učenje, bo vsebovala tudi protislovne težnje. Če o teh stvareh vodimo odprto diskusijo, je to lahko začetek poti k odkritemu interkulturnemu dialogu.

Današnji kontekst je izziv za mlade, za Evropo, je izziv za medkulturno učenje. In ravno to je tisto, kar nam govori, da je to delo potrebno.

**Prevod: Barbara Zupan**

# Pomembna vloga računovodij pri izvajanju projektov mladinskih izmenjav

**Janez Škulj**, direktor NA Mladina

**Uporaba finančnega prispevka oziroma dotacije za projekt v programu MLADINA temelji na pravilu, da je upravičenec dolžan za kritje stroškov projekta uporabiti vsaj še en drugi vir poleg dotacije iz programa MLADINA. Slednji je lahko fizičen denar ali materialna sredstva. Poleg tega pravila velja omeniti še dva druga pravila. Prvo govori o tem, da dotacija ne sme ustvariti dobička za upravičenca, kar pomeni, da morajo biti stroški projekta v programu MLADINA višji od višine dotacije iz programa. Drugo pravilo govori o namembnosti uporabe sredstev, ki se lahko uporabijo samo za kritje neposrednih stroškov projekta, in sicer projekta, kot je bil sprejet v program MLADINA.**

Iz vseh treh pravil je mogoče izluščiti nekaj priporočil, ki jih velja upoštevati pri organizaciji, predvsem pa pri finančnem in računovodskem spremljanju izvedbe projekta.

Upravičenec mora biti sposoben prikazati s finančno-računovodsko dokumentacijo višino vseh stroškov, ki jih je imel s projektom v času trajanja njegovega izvajanja, kot ga določa pogodba o pravici do uporabe prispevka iz programa MLADINA. Pri stroških, ki so bili dejansko plačani, ne prihaja do problemov. Dokazni material so računi ali pogodbe ali transakcije na bančnih računih. Zapleta se s finančno-knjigovodskim vrednotenjem prispevka v naravi.

Za ilustracijo pogledajmo možnosti obračuna stroška najema prostorov, ki so – na primer – potrebni za izvedbo mladinske izmenjave. Če smo te prostore dejansko najeli in jih dejansko plačali, ni nobenega problema. Imamo račun ali ustrezno transakcijo na našem bančnem računu. Druga situacija pa nastopi, če smo lahko te prostore uporabljali brez plačila, ali so celo v siceršnji uporabi ali lasti upravičenca. Sledič črki pravil, bi moral imeti projekt tudi v teh primerih ustrezno finančno-knjigovodsko dokumentacijo. Tu pa nastopijo ovire. Najemodajalec prostorov se lahko odpove plačilu za najem prostorov, težko pa se odpove plačilu DDV (6. in 9. člen Zakona o davku na dodano vrednost), ki ga mora obračunati. Morda je lažja situacija v primerih, ko ima upravičenec sam v najemu uporabljene prostore. Tu se da višina dejanskega stroška uporabe prostora izračunati

na podlagi s pogodbo določene mesečne najemnine, obsega prostorov, ki so bili uporabljeni za projekt, ter številom dni trajanja uporabe prostora. V primerih, ko pa je prostor v lasti upravičenca, ne preostane drugega kot izračun amortizacije, vendar bo končna številka zelo majhna.

Če pogledamo z druge strani: višina vseh dokazljivih stroškov projekta mora biti večja samo od višine dotacije iz programa MLADINA, ne zahteva pa nekega točno določenega deleža drugih sredstev. Zato

nosti. Zato se želi v domovino vrniti kasneje. Z vidika stroškov za prevoz (na primer z letalom) se nekaj dnevna razlika v datumih potovanja naj ne bi poznala pri ceni vozovnice. Z vidika namembnosti uporabe sredstev pa bo nastopila težava. Podaljševanje bivanja in s tem izkoristek priložnosti za individualna popotovanja v drugi državi se ne bo ujemalo z namenom porabljenih sredstev. Preprosto rečeno, vozovnica, ki je prikazana kot strošek izmenjave, je bila uporabljena tudi za drug namen, ki ne more imeti zveze z namenom potovanja skupine udeležencev na aktivnost mladinske izmenjave.

Drugi – morda zahtevnejši primer – je lahko upoštevanje stroškov delovne sile za izvedbo projekta mladinske izmenjave. Nobenega dvoma ne

***V primerih, ko ste v dvomu, kako skozi finančno računovodsko dokumentacijo spremljati ali prikazovati stroške projekta, vam svetujemo, da se z vprašanji obrnete na Nacionalno agencijo programa MLADINA [program.mladina@mladina.movit.si](mailto:program.mladina@mladina.movit.si)***

lahko predvidevamo, da se projekt lahko izvede s prispevki v naravi, za katere nimamo finančno knjigovodske dokumentacije in ki niso ovrednoteni v višini vseh stroškov projekta.

Pravilo o namembnosti uporabe sredstev ne zadeva samo sredstva, ki so pridobljena iz programa MLADINA, ampak vsa sredstva, ki jih je upravičenec uporabil za kritje stroškov projekta in predstavljajo končno višino stroškov, od katerih bo višina dotacije iz programa le del sredstev za kritje stroškov.

Za ilustracijo si pogledajmo dva primera. Prvi je povezan s stroški prevoza v tujino. Udeleženec želi podaljšati bivanje v tujini tudi po končani aktiv-

bo v primeru, ko bo za izvajanje del in nalog v projektu najeta nova delovna sila za čas izvajanja projektov. V pogodbi bodo zapisana dela in naloge, njihov predviden obseg ter ustrezno plačilo. Bolj problematični so primeri, ko že zaposleni ali pogodbeni delavci opravljajo tudi del nalog za potrebe projekta. V tem primeru svetujemo, da upravičenec sklene aneks k obstoječi pogodbi za čas trajanja aktivnosti in projekta, v katerem razmeji dela in naloge, ki jih je delavec opravljal pred začetkom projekta ali aktivnosti, ter nove naloge in obveznosti, ki jih prevzema z izvajanjem projekta. Seveda mora biti obseg teh nalog in obveznosti skladen z obsegom na-



Med aktivnostmi, ki smo se jih udeležili oziroma smo bili tudi del njih, ne bi mogla izpostaviti nobene posebej, saj so vse prispevale k osebnoštem razvoju udeležencev in k našemu interkulturnemu učenju ter splošni razgledanosti. Ugotovili smo velike raznolikosti med našima državama, tako v njihovem načinu življenja, kulinariki, prometni infrastrukturi, pokrajini kot tudi v njihovi »odprtosti« do drugačnosti in sprejemanju le-te ter nenazadnje njihov sodoben, lahko bi rekli liberalen, političen sistem, ki se kaže z legalizacijo mehkih drog in prostitucije, tolerantnosti do tujcev, ekonomski stabilnosti in reševanju socialnih vprašanj.

Menim, da je velik del našemu interkulturnemu učenju pripomogla skupna namestitvev v bungalovih ter s tem mešanje obeh delegacij med seboj. Tako smo lahko iz prve roke videli in doživeli ter našli skupne točke v naši kulturi in obnašanju, hkrati pa smo se tudi zavedali razlik, ki se porajajo med nami in se vsak dan posebej naučili kaj novega o njih in nas samih. Skratka, živeli smo skupaj naš in njihov vsakdan. Presegli smo kulturne razlike dveh skupin mladih, ki sta po enem tednu ugotovili, da imata ogromno skupnega in lahko ravno na tem gradimo prijateljstva in načrtujemo sodelovanje na različnih projektih v prihodnosti.

Ogledali smo si štiri največja mesta; Amsterdam kot prestolnico Nizozemske in hkrati kulturno prestolnico Evrope, kjer se razbijajo tabuji in stereotipi vseh vrst; Haag kot politično, upravno središče Nizozemske; Rotterdam – vrata Evrope, gospodarsko središče in največje pristanišče v Evropi ter Utrecht – univerzitetno središče Nizozemske, ki je imelo za nas študente poseben pomen (veliko število univerz, močne študentske organizacije in center študentskih izmenjav). Hkrati pa smo odkrivali zgodovinsko ozadje, njihovo specifično arhitekturo in utrip življenja naštetih mest in Nizozemske same.

Ko razmišljam o evropski dimenziji izmenjave, lahko takoj ugotovim, da je že samo dejstvo, da smo odpotovali na Nizozemsko, v državo članico Evropske unije, evropski način izmenjavanja izkušenj. Žal države članice kandidatke za vstop ne poznajo dovolj dobro, zato moramo sami (Slovenci) delati na lastni promociji in tu vidim vlogo mladih s podobnimi izmenjavami kot temelj pri razumevanju zgodovine, kulture in navad tega dela Evrope. Z našo izmenjavo smo tako dobro predstavili Slovenijo, da so vsi, ki smo jih spoznali, zaželeli obiskati Slovenijo in se prepričati na lastne oči, če so naše regije takšne, kot smo jih predstavili.

Najbolj me je impresioniral zelo dobro urejen javni potniški promet (avtobus, podzemna železnica, metro, vlaki), ki je značilnost zahodnoevropskih držav in je eden glavnih elementov povezave med državami. V nekaj urah lahko z vlakom prepotuješ Nizozemsko, Belgijo, Nemčijo, Francijo in ko ta dejstva primerjam s slovenskimi razmerami, je primerjava skoraj nemogoča.

Kot sem že pisala o kulturni komponenti kot integrativnem elementu vsake družbe, lahko trdim, da je ustvarjanje evropske družbe velik izziv, saj le-ta temelji na zgodovinskih konfliktih in najtežje je preseči lokalne, nacionalne interese za neke nadsacionalne, kot je skupna kultura. Evropska unija ne poskuša ustvarjati talilnega lonca identitet kot Amerika, ampak poskuša lokalne identitete nadgraditi s »skupno Evropo«. Tako se ustvarja toleranca in t.i. odprta družba, kar v celi Evropski uniji najbolj predstavlja Nizozemska.

Slovenija je še korak za idejami »skupne Evrope«, žal. Slovenci je ne čutimo kot »naše« verjetno, ker sploh še nismo člani, in ker smo skeptični do nadsacionalnih povezav zaradi naše, ne tako oddaljene, zgodovine.

# ■ Nikogaršnja zemlja / No Man's Land

**Drago Pintarič**, vodja projekta

## Opis izmenjave

Med 25. julijem in 6. avgustom 2002 se je v Ljubljani odvil projekt mednarodne izmenjave mladih: Nikogaršnja zemlja / No Man's Land. Prijavitelj in koordinator projekta je bil Dijaški dom Ivana Cankarja iz Ljubljane. V projektu, ki je potekal v okviru programa Mladina – sodelovanje s tretjimi državami, je sodelovalo 60 mladih članov različnih skupin iz petih evropskih držav: Teater Pozitiv, Ljubljana, Slovenija; Teatar mladih Mostar, Bosna in Hercegovina; Teatro del Anima, Neapelj, Italija; ERGstatus, Beograd in KIJUN, Subotica, Jugoslavija in Recursos Animacio Intercultural, Barcelona, Španija.

Osnovni cilj projekta je bil multikulturalno druženje in premoščanje nacionalnih, ideoloških, verskih, jezikovnih ter drugih ovir in razlik med mladimi. Potekal je v okviru delavnic, ki so jih vodili strokovnjaki iz držav udeleženk: *Dario Acquilima, Sead Đulić, Tomaž Štruel /gledališče/, Boris Čakširan, Sebastjan Starič /ples/, Želimir Žilnik, Matjaž Mrak /video/, Bojan Matjašič /internet /.*

Poseben del projekta so predstavljale diskusije, ki so sledile večernim predstavitev lastnih produkcij udeleženi skupin. Posebej velja izpostaviti dve javni diskusiji, ki so se je udeležili vodje skupin, mentorji, mladi udeleženci in zunanji gostje – javni družbeni delavci ter drugi: *Digi-*

*talni medij v psihosocialni funkciji odprtega pretoka idej in podob in Ali je lahko človek svoboden in enakopraven tudi na označenem ozemlju?*

V okviru družabnega dela projekta so skupine priredile svoje nacionalne večere, organizirana sta bila ogled Ljubljane in fakultativni izlet na Bled. Del prostega časa je bil prepuščen udeležencem. Izrabili so ga za različne športne aktivnosti ter za samostojno odkrivanje in spoznavanje družabnega življenja in utripa slovenske prestolnice.

Udeleženci izmenjave so se udeležili tudi KOUPA festa v Podzemlju ob reki Kolpi, kjer so obiskovalcem festivala predstavili plesne in gledališke produkcije, nastale tekom projekta. V času bivanja v Beli Krajini smo obiskali tudi kmetijo v obmejnem pasu bodoče Schengenske meje. Ob prijetnem druženju in gostoljublju domačinov so bili mladi seznanjeni z načinom življenja in razmišljanji domačinov o bodoči meji in problemih, ki jih ta prinaša s seboj.

## Delavnice in umetnost: sredstvo in medij

Delavnice so predstavljale glavni vzvod in metodo pri uresničevanju ciljev projekta. Skupaj jih je potekalo sedem: tri gledališke, dve plesni, video in internet delavnica. Naravnane so bile v smeri končnih produkcij, ki so bile ob zaključku projekta javno predstavljene.

Splošno izhodišče za delo v delavnicah je bilo vprašanje mul-



tikulturalnosti in ksenofobije ter imperativ po presejanju strahu in privzgojenih stereotipov. To je predstavljalo mladim udeležencem, razdeljenim v nacionalno mešane skupine, v konkretnem pristopu ogromno polje svobode. S svojimi idejami so narekovali smer raziskovanja in vsebino končnih produkcij.

Te so ob svoji predstavitvi postregle z nemajhnim presenečenjem. Ob vsej svobodi pri nastajanju produkcij so se te v vsebinskem smislu in po svoji sporočilnosti zelo bližale druga drugi in se kot mozaik zaokrožile v celoto. Izpostavljena so bila vprašanja strahu, negotovosti, iskanja identitet, nasilja, ipd. Različnim pristopom posameznih delavnic je bila skupna dobršna mera duhovitosti, humorja in tudi ironije, kar je v končni fazi delovalo konstruktivno in osvobajajoče.

### Socialno psihološki vidik izmenjave

Realizacija vsebinskih in objektivnih ciljev projekta je presegla pričakovanja.

Ti so večplastni, pri čemer velja posebej izpostaviti plodno izkustvo, ki temelji na neposrednem druženju in spoznavanju kulturno zgodovinskih, nacionalnih, verskih ipd. razlik na eni strani in zvedavo željo po spoznavanju različnosti na drugi.

Skupine mladih so iz okolij, ki same v sebi ali v odnosu do drugih udeleženih skupin nosijo svojevrstna nasprotja in napetosti. So del družbenih (nacionalnih in

tudi verskih) sredin, ki imajo svoj „zavezujoč in obremenjujoč“ spomin in tudi negativni nacionalni naboj do drugih.

Mladi iz Beograda in Vojvodine ter mladi iz Mostarja prihajajo iz dveh držav, ki sta bili še nedolgo nazaj v vojni. Če poenostavimo, bi lahko pričakovali, da bosta skupini težko sodelovali, kaj šele realizirali skupni cilj, kot je to skupna produkcija, ipd.

Te na hipotetični ravni pričakovane reakcije so v konkretnih situacijah izostale. Temu je zagotovo prispevala umetnost (igra, gledališče), s katero je bil potencialni konflikt razkrit in presežen ter se je, podobno kot v podobnih interakcijskih situacijah, pokazal za banalnega.

Zanimivo je bilo spoznanje, da sta bili skupini navznotraj prav tako razdvojeni. Medtem ko so skupino iz Srbije tvorili mladi iz Beograda in Vojvodine, je bila skupina iz Mostarja nacionalno mešana. Napačno uporabljeni besedi Bosanec ali Hercegovec so takoj popravili. Podobno se je dogajalo s špansko skupino, ki je prihajala iz Barcelone. Beseda Španija in Španci je mlade iz Barcelone zmotila, sledil je takojšnji popravek – mi smo Katalonci.

Neprižadetemu opazovalcu je to izgledalo smešno, bilo pa je sila koristno za „ademistifikacijo“ in spoznanje, kako banalna je delitev na takšne in drugačne.

Ponavljanje in varijacije takšnih in podobnih situacij so predstavljale zelo hvaležno gradivo



za produkcije, pa tudi močan vzgojni moment za mlade udeležence brez slehernih moralističnih primesi.

Slejkoprej se je vsak srečal s svojo nacionalno prizadetostjo kot tudi s problemom lastne reakcije in pogojenosti.

K razmišljanju bi dodal še eno ugotovitev. Stik mladih in njihovo druženje nemalokrat razkrije njihovo nacionalno zavednost in patriotičnost v funkciji „varne pozicije in distance“ pri osebnem zblizevanju. Ta distanca in naslanjanje na nacionalne vrednote in na svoje skupine popušča premosorazmerno z navezovanjem stikov z drugimi. V tem pogledu druženja mladih v fazi nastajanja produkcij in druženja izven prostorov za vaje ni bilo več moč ločiti.

### Sklepno razmišljanje

Okvire, ki so botrovali uspešnim rezultatom projekta, so tvorili dobro zastavljeni cilji, kvalitetni izbor mentorjev in mladinskih vodij ter dobra organizacija in pogoji za delo. Glavni prispevek, „ađušo in sol“ projekta, pa je predstavljalo prijateljsko sodelovanje in pozitivno vzdušje med mladimi, ki se je vzpostavilo že v prvih dneh izmenjave.

Brez zadržkov lahko trdimo, da je vzpostavljena komunikacija med mladimi v projektu udejavnila idejo pripadnosti širšemu evropskemu prostoru in vrednotam, ki jih je ta prostor izoblikoval skozi zgodovino.

Praktično spoznanje z delom pri projektu lahko povzamemo



v naslednjem stavku: priznavanje različnosti in razumevanje bremen preteklosti sta temeljni postavki, na katerih je moč graditi tolerantno družbo.

Temu dodajmo še misel, izraženo v eni od anket, opravljeni ob zaključku projekta:

“Mej in dejanske ogroženosti med ljudmi, ki se spoznajo, sodelujejo in ustvarjajo, ni. Te so mnogokrat posledica predsodkov in nevednosti, izkustva iz druge roke – predstav o tistih in onih, ki jih ne poznamo niti jih nočemo spoznati”.

Skratka, izmenjava mladih No Man's Land je bilo intenzivno in kreativno druženje mladih s trajnimi, neizbrisnimi posledicami. To šteje in kaže na smiselnost in zaželenost mednarodnih izmenjav takšnega tipa.

# ■ Mladinska izmenjava – vseživljenjska pomoč!

**Pernilla Bjerkesjo – Dahlberg**  
Lidköping, Švedska

**Kako razvijamo spretnosti mladih z manj priložnostmi kot del priprave na mladinsko izmenjavo? Kakšne spretnosti potrebujejo? Ali obstaja kakšen dokaz?**

**Kdo so mladi, o katerih govorimo**

Delamo z mladimi, ki so se znašli na robu družbe in imajo težave s prilagajanjem tradicionalnemu sistemu družbe. Veliko število teh mladih je že bilo v stiku z avtoritetami, kot so centri za socialno delo, policija, psihiatrične ustanove ali svetovalnimi centri. Veliko jih živi pri rejniških družinah ali v občinskih vzgojnih zavodih. Nekateri so že zagrešili kriminalna dejanja in nad njimi vedno bedi uradna oseba. Skoraj nihče ni zaključil osnovne šole. Nekatera dekleta pa so zapustila šolanje zaradi nosečnosti. Starši so izgubili občutek, da jim lahko še kako pomagajo, predvsem ne sami. Nihče si ne želi prevzeti odgovornosti za delo z njimi. Velikokrat je težko delati z njimi v dokaj konzervativnem okolju, tudi zaradi tega, ker del njihovega življenja še vedno predstavljajo prijatelji iz težkega vsakdana.

**Metode dela z mladimi**

Občina Lidköping je na Švedskem znana po svojem aktivnem pristopu k mednarodnim aktivnostim. Veliko mednarodnih projektov je bilo rezultat dela oddelka za izobraževanje, oddelka za zaposlovanje ali drugih institucij, kot so na primer projekti muzeja. V takem okolju se

ni bilo težko odločiti, da v našem centru naredimo korak naprej proti mednarodnim vodam, tudi če bi se pojavili dvomi zaradi ciljne populacije, s katero delamo. Ideja o tem, da pri delu z mladimi še vedno uporabljamo iste metode, vendar v drugem okolju, se nam je zdela dobra.

Izkustveno učenje in metode, usmerjene v rešitev, so osrednjega pomena pri našem delu z mladimi.

Pri izmenjavi se zgodi veliko stvari. Vloga mladinskega delavca je ponavadi pomembna in zelo aktivna. Mlade spodbujamo k razumevanju in jim pomagamo pri pridobivanju spretnosti, ki so pomembne za življenje, za preživetje ali nas naredijo ponosne. Te metode uporabljamo pred izmenjavo, med izmenjavo in z njimi nadaljujemo tudi po izmenjavi.

**Pred izmenjavo - načrtovanje**

Mlade spodbujamo, da izmenjavo pripravijo sami. Tudi sami mladinski voditelji imamo ideje, vendar smo do njih upravičeni tako kot mladi. Najpomembnejši cilj našega dela pri pripravi izmenjave ni, kaj bomo naredili, ampak kako bomo naredili. Ponavadi je prvo srečanje za mlade najtežje. Navajeni so, da jim odrasli ljudje ponujajo gotove jedi, eno, mogoče dve. Lahko traja uro, celo dve, dokler nekdo ne reče, »Hej, kaj bomo torej naredili? Kaj bomo načrtovali?« In mi, mladinski delavci, odgovorimo: »To je na vas. Vi se morate odločiti.« Nato se trak začne odvijati. Nekateri hitro prevzame občutek, da jim nekdo zaupa in ti ponavadi največ naredijo. Drugi ostajajo dalj časa sum-



ničavi. »Ali je to, kar se dogaja, resnično?« Tretje pa že zanimajo konkretna vprašanja, kot so na primer naravne znamenitosti v Sloveniji. Vloga mladinskega voditelja je, da jim pokaže način, kako se lahko najde določene informacije in to ne z besedami »poglej na internet«, ampak z vprašanjem »kje misliš, da lahko to najdeš.« In ni pomembno, če bodo za iskanje informacij potrebovali desetkrat več ur, kot bi jih sicer. Pomembno je, da mladi začnejo verjeti vase in si zaupati. Rešitev bodo našli s pomočjo lastne izkušnje.

Naše osnovno vodilo je, da obljubljenega ne prelomimo. Če smo mladim ponudili možnost sodelovanja od samega začetka, potem moramo omogočiti njihovo sodelovanje tudi pri stvarih, kot so finančne zadeve, načrtovanje prihodkov in odhodkov, pa čeprav bi sami slednje hitreje in bolje opravili. Mladim pojasnimo vse, kar je pomembno pri denarnih sredstvih, kaj vse je treba upoštevati, kako računati in zagotavljam vam, da se vedno najde nekdo, ki bo to delo odlično opravil. Mladim v našem centru res poskušamo verjeti in zaupati, pa čeprav dela-

mo z mladimi, ki prihajajo iz »najhujših sosesk«.

**Pravila**

Z vključitvijo mladih v priprave za izmenjavo ne pomeni, da vloga voditelja ni več pomembna. Nasprotno, voditelji moramo biti še bolj močni in se držati vseh pravil. Pravila pa so postavljena skupaj z mladimi, nekatera so blažje oblike, kot je na primer prepoved kajenja v zaprtih prostorih ali vsak pospravi za sabo, druga pa so strožja, na primer: spoštujemo drug drugega, vsakdo sodeluje pri vsem, ipd. Vsa pravila so pomembna, prva, lažja, ker si z njimi naredimo bivanje lepše in druga, pomembnejša, nam dajejo izhodišča za različne pogovore o problemih, ki lahko nastanejo med izmenjavo. Vsi moramo biti pripravljeni.

**Kako lahko naredimo odhod prijetnejši**

Vsak iz skupine ima nekoga, ki mu je še posebej pri srcu. Če hočemo, da se bodo res vsi zbrali ob uri odhoda na izmenjavo, potem moramo nekako vključiti tudi te drage osebe. Včasih, na primer, jim tik pred odhodom damo na voljo dovolj



in naših občutkih. Na tej točki se konča prvi del našega dela. Ustvarimo dovolj prostora za vsakega.

### Pričenja se »mladinska izmenjava«!

Dnevi bodo polni zanimivih iz-

mo svetovali, kako lahko vzpostavi stik, način je našla sama.

### Po izmenjavi

Izkušnjo mladinske izmenjave si bodo mladi zapomnili za vedno. Novi načini razmišljanja in spoštovanja drugih so sposob-



časa, da se lahko poslovijo od svojih. Pri tem rečemo: »Vemo, da ti je ta oseba pomembna, vendar te bomo od določenega trenutka naprej tudi potrebovali na izmenjavi!« Mogoče se sliši grobo, vendar še vedno govorimo o mladih, ki imajo zelo malo samozaupanja in nočemo, da jim zadeva ponovno spodleti.

### Med izmenjavo

Smo na poti. Ponavadi je to za večino prvo potovanje v tuji no. Nimajo izkušnje letenja, čakanja na letališčih, izkušnje s servirano hrano in podobno. Tu ni časa, da bi razmišljali o možnih rešitvah, tu je čas za izgrajevanje skupine. Povemo jim vse, kar bi lahko bilo pomembno pri posamezni stvari, pri hrani, pri varnostnih ukrepih na letališčih ...

### Zakaj

Da lahko uporabljamo opisane metode, usmerjene v rešitev in izhajajoče iz izkustvenega učenja, moramo zagotoviti, da se mladi počutijo varne. Potrebujemo njihovo zaupanje. Prvi večer izmenjave pripravimo nacionalna srečanja, kjer se ponovno pogovarjamo o pravilih

kušenj; igrice in seveda tudi konflikti. Vedno nekaj novega. Vračam se nazaj na točko, kjer smo se dogovorili, kako bomo spoštovali postavljena pravila. Če vidimo, da nekdo krši pravila, potem je potrebno, da se s to osebo pogovorimo. Dejstvo, da so bila ta pravila postavljena s strani cele skupine, nam je v prid. Nikoli ne pomagajo grožnje z institucijami, kot so občina ali druge avtoritete. Večino problemov se lahko reši na tak način, saj se mladi vseeno čutijo odgovorne in so odgovorni že od samega začetka. Če to ne uspe, se lahko o problemu pogovorimo s celo skupino. Ne podcenjujte posameznih pravil, vsa so pomembna in postavili smo jih vsi. Mladi so včasih lahko celo ponosni na ta pravila, saj so jih postavili sami sebi. Z mladimi ravnamo kot z odraslimi, vendar jim ne jemljemo njihove mladosti. Slednje je pomemben del aktivne vloge mladinskih delavcev.

Izkustveno učenje nam daje priložnost za učenje, ko nastopi čas. Na primer, v čakalnici letališča me je nekdo spraševal o prostocarinskih prodajalnah in razliki, ki nastane v ceni, če potuješ v Anglijo ali v Sloveni-

jo. Dovolj, da sem lahko izkoristila čas za pogovor o tem, kaj je Evropska unija in kaj to pomeni v naših realnostih. Nisem ga silila, nasprotno, fant je hotel nadaljevati pogovor in zvedeti čim več o tem. Izkustveno učenje spodbudi zanimanje in daje znanje.

Metode, usmerjene v rešitev, so način učenja za samopomoč v danem trenutku ali v bodočnosti.

Mladi morajo najti različne načine, da rešijo kakršnekoli probleme. Neko dekle je imelo probleme z vključevanjem v skupino. Težko ji je bilo sporazumevanje v angleščini, imela je nizko samopodobo in bila sovražno razpoložena do cele skupine. Problem, ki ni vplival samo na njo, ampak na celo skupino. Dekle smo spodbudili, da je vseeno poskušala navezati stike s posamezniki iz skupine, mogoče z eno samo osebo za začetek in potem z manjšo skupino udeležencev. Ko smo jo povprašali o tem, kako je navezala stik, ali kateri moment je bil najlepši, smo se z njo pogovarjali le o uspehu. Uspeh, ki ga izpostavimo tako, da ga zazna tudi mlada oseba, je lahko vzorec za bodočnost. Vendar ji nis-

nosti, ki jih bodo potrebovali tudi, ko bodo doma v svojem domačem okolju. In, ja, imamo dokaze. Vidne dokaze. Slišimo jih, ko se pogovarjamo, vidimo jih, kako se obnašajo, kako hodijo in še kje. Živijo nov način življenja. Hočejo nekaj od življenja. Vendar pa moramo s svojim delom nadaljevati tudi, ko je konec izmenjave in se vrne nazaj v svojo državo, vsaj 3-6 mesecev, če ne več, odvisno od posameznika in njegove situacije.

Pred izmenjavo je bilo veliko mladih že utrujeno od tega, kar jim je ponujalo življenje, kljub njihovi rani mladosti. Večino časa so pohajkovali, nihče jim ni verjel, zaupal, zaupali niso niti sami sebi. Potem pa se nekaj zgodi. Spoznali so nove življenjske prijatelje, ki so ponavadi v podobni situaciji, kot so oni sami. Srečali pa so tudi odrasle ljudi, ki so jim zaupali, ki so bili zanesljivi in se držali pravil. O bodočnosti govorijo kot še nikoli doslej.

To je kratka zgodba o enem izmed možnih načinov dela z mladimi. In ni edini možni način.

**Prevod:**  
**Barbara Zupan**

# ■ Mladi z ulice kot ustvarjalni posamezniki in spodbudniki v lokalnem okolju

**Erik Kapf**, vodja izmenjave

*Velenje je zaradi industrijskega razvoja doživelo najhitrejšo rast prebivalstva po drugi svetovni vojni v Sloveniji. Posledica izrazito enostranskih mestotvornih dejavnosti je pomanjkanje mestne oziroma urbane tradicije, primanjkljaj „urbanih“ dejavnosti, pestra narodnostna sestava mestnega prebivalstva, problemi sožitja in sobivanja različnih kultur in načinov življenja. V Velenju obstajajo problemi alkoholizma in drog, ksenofobije in rasizma ter nasilja mladih in med mladimi.*

*Izpostavil bom nasilje mladostnikov, saj je to ena izmed najbolj skrajnih oblik deviantnosti.*

- *Nasilje kot posledica pomanjkanja ali odsotnosti primarne in sekundarne socializacije,*
- *učinkovitost družbenega nadzora nad nasiljem iz neformalnega vidika,*
- *možnosti neformalne resocializacije nasilnih mladostnikov.*

*Opazno je pomanjkanje preventivnih in kurativnih socializacijskih ali resocializacijskih programov, ki bi mladim omogočili kvalitetno uspešnejše vključevanje v procese družbenega življenja. Kot odgovor na to problematiko smo uporabili metodo opazovanja z lastno udeležbo in po induktivni poti postavil hipotezo.*

Aprila 2001 sem v Radovljici aktivno sodeloval na seminarju »Prijava na mednarodni razpis za program Evropske unije YOUTH (MLADINA)«, namenjenem povezavi jugovzhodne Evrope z Evropsko unijo preko Slovenije.

Udeleženci devetih držav (Slovenija, Hrvaška, ZR Jugoslavija s Črno Goro, Makedonija, Bosna in Hercegovina, Albanija, Švedska in Nemčija) smo pod mentorstvom različnih profilov izobraževalcev

(Slovenija: organizacija, Švedska: izpolnjevanje prijavnih obrazcev in Nemčija: delo v skupinah z mladimi) v praktičnih delavnicah spoznavali izdelavo programov na teoretičnem nivoju. Od ideje do realizacije so v času seminarja (10 dni) nastajali navidezni programi v štirih nacionalno mešanih skupinah. V »možganski nevihti« smo izoblikovali idejo, ki je bila vredna realizacije.

Iz predgovora je razvidno,

da sem dobil enkratno priložnost, da metodo uporabim na specializiranem programu neformalne resocializacije nasilnih mladostnikov z modernimi socializacijskimi metodami na mednarodni ravni.

Ker pa je trajanje programa omejeno na deset dni, sem uporabil še metodo intervjuja kot evaluacijski element po končanem programu in iz tega razloga daljšo dobo opazovanja treh mesecev pred izvedbo in dva tedna po zaključku programa.

Program sem organiziral sam, zato poznam tudi najmanjše detajle teoretične in praktične izvedbe.

Program je odgovor na že izraženo željo lokalne skupnosti, ki želi mladim ponuditi različne dejavnosti, s katerimi bi pridobivali nova znanja, ki bi jim omogočala večjo samostojnost ter olajševala obdobje prehoda iz sveta otroštva v svet odraslosti oz. prevzemanje novih socialnih vlog. Ob-

lika programa je delo v posameznih multikulturalnih skupinah oz. ustvarjalnih delavnicah, v katerih se udeleženci učijo strpnosti, razumevanja ter sobivanja z drugačnimi. Gradi se na medsebojni pomoči, dobrih medsebojnih odnosih, na sprejemanju in spoštovanju samega sebe in drugih, na razvijanju sposobnosti uveljavljanja, sodelovanja in prevzemanja odgovornosti, ki omogoča osebno rast.

Mladostniki, ki so zapostavljeni in imajo vedenjske težave, so se na mednarodni izmenjavi s t.i. delavno terapijo naučili socialnih veščin, ki jim bodo v pomoč pri njihovem nadaljnjem življenju v lokalni družbeni skupnosti. Predvideno je kontinuirano izvajanje madnarodne izmenjave v prihodnjih letih, in sicer izmenoma v vsaki izmed sodelujočih držav (Švedska, Slovenija, Nemčija, Črna Gora in Albanija).

Na prvi mednarodni izme-



## DNEVNI PROGRAM DELA NA MEDNARODNI IZMENJAVI „IZBOLJŠANJE SAMOZAUPANJA IN ODGOVORNOSTI - BORAS 2002“

Dan	Dejavnost		
	Dopoldanski program	Popoldanski program	Večerni program
1. 4. 2002	prihod udeležencev	prihod udeležencev	spoznavni večer
2. 4. 2002	seznanjanje s programom dela in tabornimi pravili	priprava na medkulturni večer	medkulturni večer (mednarodni večer)
3. 4. 2002	oblikovanje delovnih skupin	odhod na tabor preživetja v naravi	tabor preživetja
4. 4. 2002	vrednotenje dela, prva pomoč	delo v skupinah in razprava	švedska noč
5. 4. 2002	predstavitve skupinskega dela,	skupinska delavnica „Afriški bobni“	igranje iger iz držav udeleženk
6. 4. 2002	obisk policijske postaje: delavnica samoobrambe in preprečevanje nasilja - Aikido	delavnica izdelava filma, snemanje filma	skupinska razprava in vrednotenje
7. 4. 2002	obisk gasilske brigade	obisk Mladinskega kluba	ogled filma in razprava
8. 4. 2002	dejavnosti v naravi	gledališka delavnica	predstava
9. 4. 2002	„bowling“	vrednotenje dela	praznovanje švedskega „Dneva Lucije“
10. 4. 2002	pospravljanje prostorov (razen Slovenije) - izlet: zgodovinske znamenitosti Švedske	pospravljanje prostorov (razen Slovenije) - izlet: zgodovinske znamenitosti Švedske	prost večer
11. 4. 2002	odhod udeležencev (razen Slovenije) izlet: obisk Ghoteborga	Science discovery centre	obisk katoliškega mladinskega centra

njavi z naslovom Izboljšanje samozaupanja in odgovornosti, ki je potekal od 1. do 10. aprila 2002 v mestu Bo-

ras na Švedskem, je sodelovalo 40 udeležencev iz že omenjenih petih evropskih držav. Iz vsake države so ob strokov-

no usposobljenem mentorju skupino udeležencev tvorili trije fantje in tri dekleta v starosti od 15 do 18 let.

Tam so se izvajale dejavnosti, ki so namenjene preprečevanju nasilnega in kriminalnega obnašanja mladih ter



## Projekti mednarodnih izmenjav mladih

medkulturnemu učenju. Deset dni, kolikor je trajala mednarodna izmenjava, so udeleženci preživeli v švedskem mestu Boras, v odmaknjenem okolju švedskega gozdnega podeželja. Udeleženci so se z metodo učenja z delom seznanjali s sonaravnim bivanjem v izrednih zimskih pogojih, učili orientacije v naravi in drugih veščin preživetja v naravi. Večina vsakodnevnih dejavnosti je potekala v obliki delavnic, ki so imele preventivni in

vzgojni namen. Udeleženci so z delom v mednarodno mešanih skupinah osvojili vrednote strpnosti in spoštovanja, spoznavali so različnosti in sožitje z drugače mislečimi. Ob zaključku vsakodnevnega programa je sledilo vrednotenje opravljenega dela in izdelava dnevnika opravljenih dejavnosti.

Dnevnik dela je bil tudi zaključni izdelek vseh udeležencev ob sklenitvi izmenjave. Predvidena je tudi izdelava in-

ternetnih strani, ki bodo nudile vse informacije o dogajanju na mednarodni izmenjavi (še v izdelavi).

Cilj ustvarjalcev celotnega predvidenega programa je, da udeleženci mednarodne izmenjave pridobijo uporabne veščine družbeno sprejemljivega ravnanja, kakršne so razumevanje in spoštovanje do drugače mislečih ter si z dejavnostmi na izmenjavi izboljšujejo samopodobo in samozaupanje.

Ustvarjalci prav tako upajo, da bodo udeleženci izmenjave prenehali z izvajanjem nasilja, obenem pa kasneje delovali tudi kot vzor v lokalni družbeni skupnosti.

Rezultati mednarodne izmenjave so več kot zadovoljivi. Udeleženci so pridobili življenjske izkušnje, s katerimi se lažje vključujejo v lokalno okolje. Samostojno preprečujejo ali rešujejo konfliktna situacija in so prenašalci pozitivnih vrednot svojim vrstnikom.

## Intervju z udeležencem, ki je pred taborom sebe imenoval »ulični bojevnik«. (Intervju je bil opravljen po vrnitvi domov)

### ● **Kako pojmuješ ponos?**

Za mene je ponos, če naredim nekaj dobrega, če pomagam ljudem.

### ● **Bi lahko bil prijatelj s policajem?**

Ne vem. Težko bi ti to povedal. Ne verjamem, ker so hinavci in ti ne želiš nič dobrega in te samo izkoriščajo.

### ● **Kaj storiš, če kdo preklinja tvojo mater?**

Zdaj?

### ● **Mogoče, kako si ravnal, preden smo odšli na Švedsko?**

Prej sem takoj napadel fizično? Zdaj pa najprej počakam, da me kdo resno napade, da mi kaj naredi in šele takrat se ga lotim.

### ● **Kakšna je kazen v Sloveniji, če namerno nekemu zlomiš roko?**

Če si mladoleten, greš najprej k sodniku, potem te lahko pa še tožijo in potem ti dajo ukor ali pa denarno kazen. Če pa nisi šolan, pa lahko dobiš tudi take fore, kot smo jih mi.

### ● **Kako prideš do denarja?**

Najtežji način je delat, to priznam. Lahko tudi »muftaš«.

### ● **Kaj to pomeni?**

Da delaš na črno, greš Hanziju pomagat v gošo. Drugače pa pridem atiju pa mu rečem, dej jurja.

### ● **Kaj je geto?**

Geto, to je ulica brez usmiljenja, droga, pretep, izsiljevanje, ropi, vse, kar ni po zakonu. Velenje je geto. Ne celo Velenje, ampak center.

### ● **Kdo ti kupuje obleko in obutev?**

Moji stari. Če imam, dam tudi sam.

### ● **Kakšno kazen bi dal pedofilu?**

Kaj je to pedofil?

### ● **To je polnoletna oseba, ki spolno zlorablja mladoletno osebo.**

Kaj je to zlorablja?

### ● **Izkorišča, nekdo, ki posili desetletno punčko.**

Če bi bil sodnik, bi upošteval mnenje staršev, komisije.

### ● **Konkretno!**

Trideset let zapora.

### ● **Koga najlažje izsiljuješ za denar?**

\*se izmika, noče odgovoriti, pravi, da še ni izsiljeval nikogar

### ● **Kaj pa če bi izsiljeval?**

Tistega, ki je »prpa«(strahopetec)

### ● **Kako vidiš, da je nekdo »prpa«?**

Po obnašanju, jaz vidim, ne vem, če ti ne vidiš, ali kako bi ti to povedal - jaz vidim. Ne smeš pa nikoli podcenjevati ljudi.

### ● **Kako si predstavljaš svoje življenje čez pet let?**

Ne vem. Imam željo, samo ne vem, kako se bo uresničila.

### ● **Mi lahko zaupaš to željo? \***

Imam željo, da končam šolo.

### ● **Kaj se je spremenilo, odkar si prišel iz Švedske?**

Prvič se mi je sploh zgodilo, da sem šel na kakšno potovanje; to bi sigurno še ponovil.

### ● **Kaj se je spremenilo?**

Obnašanje. Nisem več vsiljiv, agresiven, manj sem na ulici. Bolj sem začel razmišljati, kaj bo s šolo, kje bom delal.

Dobil sem službo, prvič svoj denar.

# Velenjska hip-hop scena je enakovredna evropski

Mladinski center Velenje se je od 28. 07. do 04. 08. 2002 v sodelovanju z Mladinskim centrom Brežice udeležil mednarodne mladinske izmenjave UNITE3, ki je potekala v mestu Saarbrücken v Nemčiji, in je bila namenjena mladim in še neveljavljenim HIP HOP umetnikom. Ustvarjalci iz Norveške, Avstrije, Francije, Nemčije in Slovenije so svoje veščine, znanje in izkušnje uporabili ali izmenjali ob lastni produkciji kompilacijske zgoščenke UNITE. 40 udeležencev je v petih dneh v različnih kreativnih delavnicah pripravilo glasbeni material za nastanek zgoščenke, s katero smo se predstavili na zaključnem koncertu, na ploveči rečni ladji. Za plesno razgibanost so poskrbeli domači in avstrijski break danceri (B-boys). Sprostitev očesa in grafično podobo nastale zgoščenke so prispevali avtorji grafitov.

Na zgoščenci je prisotna skladba, ki je nastala kot produkt skupnega dela šestnajstih gospodarjev ceremonije (tako imenovanih Master of Ceremony – MC). Med zvočno podlago, ki jo je prispeval Klemen Klinc (Velenje), je slišati avtorske, večjezične raperske lirike, vmešavanje različnih vokov s pomočjo gramofonskih plošč dveh DJ-ev, ter Beat-Boxing dveh mojstrov tega žanra HIP HOP-a.

Ekspanzija vseh pričakovani je bil zaključek z dvodnevni taborjenjem na festivalu SPLASH v Chemnitzu, ki velja za enega največjih HIP HOP festivalov v Evropi. Tako so se mladi, različnih narodnosti, ki pripadajo eni subkulturi, družili in izmenjali informacije, ki jim bodo v pomoč pri nadaljnjem delu na področju glasbe.

V pripravi na mednarodno izmenjavo so velenjski glasbeniki na lastno pobudo izdelali knjižico, ki velja za prvo izdajo HIP HOP ulične poezije. Z motivom »z ulice, u lice in nazaj na ulice«, so pripravili lastno predstavitev Velenja in slovenske HIP HOP produkcije Evropi.

S svojimi izkušnjami in znanjem so slovenski umetniki ogromno doprinesli k visoki kvaliteti zgoščenke. Kot zatrjujejo sami, so domov prinesli veliko novih spoznanj, znanj in predvsem neminljivo željo o nadaljnjem delu ali sodelovanju na še mnogih projektih te vrste.

Sam sem sodeloval pri vseh projektih kot organizator, mladinski vodja, ata in mama, zaupnik, grafični oblikovalec, svetovalec in, po lastni iniciativi tudi snemalec z majhno DV kamero, ki je bila ob meni ves čas in beležila skoraj vse pomembne in nepomembne dogodke. Rezultati teh snemanj pa so vidni in bodo videni v obliki dokumentarnih filmov. Posebej pa sem ponosen na prisotnost pri snemanju večjezične skladbe za kompilacijo UNITE, katere produkt je v lastni režiji nastal video spot ALL\_STARz, ki bo z ostalimi mednarodnimi projekti Mladinskega centra Velenje v sodelovanju z MOVIT predstavljen v Evropskem centru v Ljubljani 7. 11. 2002 – Vabljeni!

**Za Mladinski center Velenje  
Kapf Erik**

# Pomembno

## iz Nacionalne agencije programa Mladina

### Sodelovanje s sosednjimi regijami

V letu 2002 so slovenskim organizacijam na razpolago dodatna sredstva iz programa MLADINA, s katerimi se želi spodbujati sodelovanje

in/ali Evropske prostovoljne službe ali razvoju mladinske politike v evropskem prostoru.

Roki za oddajo prošenj za sofinanciranje so roki, ki sicer veljajo za oddajo projektov pri programu MLADINA, in sicer je na razpolago 5 rokov, kot je razvidno iz tabele:

Začetek projekta v času:	Rok prijave
01. 02. - 31. 06.	1. november
01. 05. - 30. 09.	1. februar
01. 07. - 30. 11.	1. april
01. 09. - 31. 01.	1. junij
01. 12. - 31. 04.	1. september

držav članic Evropske unije s sosodnjimi državami, ki še niso članice unije. Organizacije, ki lahko prihajajo iz cele Slovenije, lahko sodelujejo z organizacijami iz določenih regij sosodne Avstrije in Italije, in sicer z regijo Veneto in Julijsko Krajino iz Italije ter Štajersko, Koroško in Gradiščansko iz Avstrije. Projekti čezmejnega sodelovanja lahko pridobijo finančno podporo za projekte Mladinskih izmenjav, Evropske prostovoljne službe in Podporne aktivnosti, kot so seminarji, tečaji usposabljanja, konference, ipd., ki so namenjeni razvoju projektov mladinskih izmenjav

Tudi finančni prispevek iz programa MLADINA za te projekte je enak prispevkom, ki sicer veljajo za projekte sofinancirane iz programa MLADINA. Organizacija, ki bi na primer želela gostiti več skupin mladih iz več različnih regij, bo pridobila pavšalni znesek na udeleženca na dan v višini 10 evrov za nastanitev in prehrano, 2000 evrov za stroške povezane z izvajanjem programa izmenjave, povrnjenih pa bo tudi 70 % potnih stroškov vaših partnerjev. Informacija o finančnih prispevkih pri drugih oblikah projektov je dosegljiva na



spletni strani Nacionalne agencije, v Vodniku za prijavitelje, seveda pa vam višine prispevkov zaupamo tudi pri obisku v prostorih naše pisarne, kjer vam bomo pomagali z nasveti o oblikovanju projektov čezmejnega sodelovanja.

### Sprememba osnov za izračun pavšalnih prispevkov

Z začetkom programskega leta 2003 pričakujemo posamezne spremembe glede osnov za izračun višine prispevkov iz programa MLADINA. Tako najmanjši prispevek na udeleženca ali udeleženko na dan v akciji mladinskih izmenjav ne bo več 10 EUR ampak bo 12 EUR. Pri projektih podpornih aktivnosti v akciji 5 ne bo več 100% kritja potnih stroškov.

Nove osnove za izračun višine prispevkov iz programa MLADINA bodo objavljene na spletnih straneh programa MLADINA v Sloveniji predvidoma v začetku januarja 2003.

### Knjižnica v nacionalni agenciji

V Nacionalni agenciji programa Mladina je na voljo knjižnica, ki obsega knjige, revije in poročila s področja mladinske politike, mladinskega dela in mladinskih struktur, programa Mladina in drugih programov Evropskih skupnosti. Vso literaturo si je moč izposoditi na dom, za obisk knjižnice pa je potrebna predhodna najava po tel.: 01/4268-561 ali po e-pošti: [eurodesk@mladina.movit.si](mailto:eurodesk@mladina.movit.si).

### Mednarodni seminar na Bledu

Od 26. do 29. Septembra 2002 je na Bledu potekal mednarodni seminar z naslovom »Bela knjiga Evropske komisije: Nova spodbuda za razvoj mladinske politike v državah Jugovzhodne Evrope. Na seminarju, ki ga je organiziral Urad RS za mladino v sodelovanju z MOVIT NA MLADINA, je sodelovalo 64 udeležencev in udeleženk, ki so zastopali mladinske organizacije ter vladne strukture na področju mladine iz Albanije, Avstrije, Bolgarije, Bosne in Hercegovine, Danske, Hrvaške, Italije, Madžarske, Makedonije, Romunije, Slovenije, Srbije in Črne Gore ter predstavniki mednarodnih organizacij (Svet Evrope, Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi) ter Evropska komisija.

### Koledar nekaterih aktivnosti v prihajajočih mesecih

Aktivnost	Čas izvajanja	Kraj izvajanja
predstavitve programa Mladina in Eurodesk.	november 2002 december 2002	Celje, Nova Gorica
BiTriMulti, usposabljanje za mladinske voditelje	januar 2003	Avstrija
mednarodno usposabljanje za spodbujanje sodelovanja med sosednjimi regijami	januar 2003	Avstrija